

STUDIJA SLUČAJA: IRF U IZBORNOM PERIODU SMANJIO KAMATNE STOPE ZA KORISNIKE KREDITA

I: UVOD: Investiciono-razvojni fond (IRF) je samo mjesec dana prije održavanja parlamentarnih izbora u Crnoj Gori¹ donio Odluku o izmjeni 11 programa finansijske podrške za 2016. godinu², na način što je dodatno stimulisao korisnike programa u vidu smanjenja kamatnih stopa i naknada za odobrene kredite, posebno u sjevernom regionu države.

Sa jedne od prezentacija o uslovima kreditiranja IRF

II: POVOLJNI USLOVI ZA KREDITE U IZBORNOJ 2016. GODINI: Podaci o uslovima kreditiranja IRF-a u 2016. godini³ pokazuju da su oni znatno povoljniji u odnosu na 2015. godinu⁴, koja je bila neizborna godina. Tako su korisnici kredite u 2016. godini mogli da dobiju na maksimalan iznos do tri miliona eura, uz rok otplate do 12 godina, grejs period od četiri godine, kamatnu stopu do 5,5 odsto na godišnjem nivou i naknadu do jedan odsto u odnosu na ukupan iznos odobrenog kredita. Godinu ranije krediti su takođe odobravani na rok od tri godine i naknadu od jedan odsto od iznosa odobrenog kredita, ali je rok otplate bio kraći, odnosno 10 godina sa grejs periodom od dvije godine, dok je kamatna stopa bila znatno nepovoljnija i iznosila je sedam odsto.

III: PRED IZBORE NIŽE KAMATE ZA PROJEKTE: U septembru 2016. godine, odnosno mjesec uoči održavanja parlamentarnih izbora u zemlji, IRF je izmijenio raniju Odluku o kreditiranju 23 programa podrške za narednu godinu⁵, na način što je predviđao povoljnije uslove kreditiranja za čak 11 programa.⁶

Tako je za Programe kreditiranja infrastrukturnih projekata i projekata iz zaštite životne sredine i obnovljivih izvora energije, prvo bitno predviđena kamata od 5 odsto na godišnjem nivou smanjena na 4,5 odsto, dok je za projekte koji se realizuju na sjeveru i u manje razvijenim opštinama (Cetinje, Nikšić i Ulcinj) kamatna stopa dodatno smanjena za 0,5 odsto. Pored toga, za odobrene kredite iz ovih programa

¹ Parlamentarni izbori u Crnoj Gori su raspisani 11. jula, a održani 16. oktobra 2016. godine

² Odluka o donošenju izmjena i dopuna Programa finansijske podrške Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore za 2016. godinu (Službeni list broj 58/2016 od 07. septembra 2016. godine), link:

<http://www.sluzbenilist.me/PravniAktDetalji.aspx?tag={5BE3B3FD-729D-4FAD-A03D-A38303FB5186}>

³ Godišnji plan rada Investiciono-razvojnog fonda za poslovnu 2016. godinu; link:

http://www.irfcg.me/images/documents/DokumentaDesniMeni/Dokumenta2016/Godisnji_plan_za_2016_godinu.pdf

⁴ U 2015. godini IRF je odobravao kredite na maksimalan iznos do tri miliona eura, rok otplate kredita do 10 godina, grejs period do dvije godine, kamatnu stopu do sedam odsto i naknadu do jedan odsto od iznosa odobrenog kredita, ali uz obavezno učešće investitora u projektu; link: Godišnji plan rada za poslovnu 2015. godinu Investiciono razvojnog fonda,

http://www.irfcg.me/images/documents/DokumentaDesniMeni/Godisnji_plan_rada_za_2015._godinu.pdf

⁵ Odluka o donošenju programa finansijske podrške Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore za 2016. godinu (Službeni list broj 076/15 od dana 28. decembra 2015. godine), link: <http://www.sluzbenilist.me/PravniAktDetalji.aspx?tag={7E116ACD-4B9C-4159-A66C-A6EA6AB998C7}>

⁶ Odluka o donošenju izmjena i dopuna Programa finansijske podrške Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore za 2016. godinu (Službeni list broj 58/2016 od 07. septembra 2016. godine), link:

<http://www.sluzbenilist.me/PravniAktDetalji.aspx?tag={5BE3B3FD-729D-4FAD-A03D-A38303FB5186}>

u iznosu od 1,5 do 3 miliona eura, naknada je smanjena i iznosi 0,6 odsto, u odnosu na početak 2016. godine kada je iznosila 0,75 odsto.

Kada su u pitanju programi podrške ugostiteljstvu, finansiranje trajnih obrtnih sredstava, podrška izgradnji novih hotelskih kapaciteta, podrška preduzećima iz oblasti primarne drvoprerade i podrška preduzećima uslužne djelatnosti, zatim program podrške proizvodnji, kao i unapređenje postojećih apartmanskih i hotelskih kapaciteta, kreditni uslovi na početku 2016. godine podrazumijevali su kamatu od 5 odsto na godišnjem nivou, sniženu kamatnu stopu za direktne kredite na sjeveru i u manje razvijenim opština za 1 odsto, zatim naknade za direktne kredite na sjeveru i u manje razvijenim opština 0,5 odsto, odnosno za kredite u ostalim opština 1 odsto. Međutim, mjesec dana pred održavanje izbora IRF je izmijenio navedene uslove tako što je kamata smanjena na 4,5 odsto, a kamatna stopa za direktne kredite na sjeveru i na Cetinju, Nikšiću i Ulcinju za još 0,5 odsto. Takođe, smanjena je i naknada za odobrene kredite u iznosu od 0,4 odsto za sjever zemlje i 0,6 odsto za kredite u ostalim opština.

Pored toga, IRF je odlučio da za Program podrške poljoprivredi, u dijelu direktnog kreditiranja, odobri nižu kamatu od 4 odsto na godišnjem nivou, kao i niže naknade od 0,4 odsto za realizovane aranžmane na sjeveru Crne Gore i naknade od 0,6 odsto za projekte u ostalim opština. Godinu ranije kamata je bila 4,5 odsto, a naknada za direktne kredite na sjeveru i u manje razvijenim opština je iznosila 0,5 odsto, odnosno u ostalim opština 1 odsto.

Naziv Programa finansijske podrške	Uslovi za finansiranje na početku 2016. godine	Uslovi za finansiranje u septembru 2016. godine
Kreditiranje infrastrukturnih projekata i kreditanje projekata zaštite životne sredine i energetske efikasnosti	Kamata 5 odsto; Snižena kamatna stopa za direktne kredite na sjeveru i u manje razvijenim opština za 1 odsto; Naknada za direktne kredite od 1,5 do 3 miliona eura 0,75 odsto;	Kamata 4,5 odsto; Snižena kamatna stopa za direktne kredite na sjeveru i u manje razvijenim opština za 0,5 odsto; Naknada za direktne kredite od 1,5 do 3 miliona eura 0,6 odsto;
Podrška poljoprivredi i proizvodnji hrane	Kamata 4,5 odsto; Snižena kamatna stopa za direktne kredite na sjeveru i u manje razvijenim opština za 1 odsto; Naknada za direktne kredite na sjeveru i u manje razvijenim opština 0,5 odsto; Naknada za direktne kredite u ostalim opština 1 odsto;	Kamata 4 odsto; Snižena kamatna stopa za direktne kredite na sjeveru i u manje razvijenim opština za 0,5 odsto; Naknada za direktne kredite na sjeveru i u manje razvijenim opština 0,4 odsto; Naknada za direktne kredite u ostalim opština 0,6 odsto;
Finansiranje trajnih obrtnih sredstava, program podrške ugostiteljstvu, podrška izgradnji novih hotelskih kapaciteta, podrška preduzećima iz oblasti primarne drvoprerade, podrška preduzećima uslužne djelatnosti, program podrške proizvodnji i program unapređenja postojećih apartmanskih i hotelskih kapaciteta	Kamata 5 odsto; Snižena kamatna stopa za direktne kredite na sjeveru i u manje razvijenim opština za 1 odsto; Naknada za direktne kredite na sjeveru i u manje razvijenim opština 0,5 odsto; Naknada za direktne kredite u ostalim opština 1 odsto;	Kamata 4,5 odsto; Snižena kamatna stopa za direktne kredite na sjeveru i u manje razvijenim opština za 0,5 odsto; Naknada za direktne kredite na sjeveru i u manje razvijenim opština 0,4 odsto; Naknada za direktne kredite u ostalim opština 0,6 odsto;

Tabela 1: Uslovi za kreditne aranžmane IRF početkom 2016. godine i mjesec prije održavanja izbora

IV: DIREKTNO KREDITIRANJE I ZA TEKUĆA KREDITNA ZADUŽENJA: Za refinansiranje tekućih kreditnih zaduženja preduzeća koja se bave proizvodnjom, turizmom, ugostiteljstvom, trgovinom i poljoprivredom, IRF je na početku 2016. godine predvidio samo dodjelu kredita koji se finansiraju iz sredstava Evropske investicione banke, da bi prije održavanja izbora donio odluku i o direktnom kreditiranju.

Tako kreditni uslovi podrazumijevaju maksimalan iznos kredita do milion eura, rok otplate do 10 godina (uključujući grejs period), kamatnu stopu 4,5 odsto na godišnjem nivou i naknadu od 0,4 odsto za projekte na sjeveru Crne Gore i u manje razvijenim opštinama, odnosno 0,6 odsto u ostalim opštinama.

*Autor: Istraživački centar MANS
Podgorica, novembar 2016. godine*